

Nároky poškozených na náhradu nemajetkové újmy v adhezním řízení

Problematika náhrady nemajetkové újmy způsobené trestným činem a její projednání v adhezním řízení se zejména v posledních letech dostává do popředí zájmu jak nejvyšších soudů, tak příslušných odborníků, jejichž názory na jednotlivé otázky se přirozeně rozcházejí. Faktická nemožnost vyčíslení imateriálních újem poškozených osob vyžaduje nezbytnou potřebu existence ustálené rozhodovací praxe nejvyšších soudů a stanovení alespoň základních kritérií, která určují hranice soudcovského uvážení. Snaha posílit postavení poškozených osob je zjevná a jistě vítaná, je třeba však dbát na zachování práva obviněného na obhajobu, jak ve formálním, tak i materiálním smyslu.

Tato rigorózní práce je (pomineme-li kapitolu úvodní a závěrečnou) rozčleněna celkem do pěti poměrně rozsáhlých kapitol, kdy každá z nich je věnována jednomu aspektu zkoumané problematiky, včetně návrhu na zdokonalení právní úpravy.

První kapitola je věnována obecnému úvodu do problematiky nemajetkových újem a jejich náhrad, základním pojmům adhezního řízení, jeho účelu a smyslu, základním zásadám, jež adhezní řízení ovládají a přirozeně také obecnému účelu trestního řízení jako takového.

Kapitola druhá je věnována platné právní úpravě, a to ve třech základních oblastech, jež zkoumanou problematiku ovlivňují – občanské právo (zejm. příslušná ustanovení občanského zákoníku), pracovní právo (zde je přirozeně v popředí autorčina zájmu zákoník práce) a nakonec právo trestní, a to zejména procesní aspekty adhezního řízení, uplatnění nároku poškozeného a jeho projednání a rozhodnutí o něm.

Třetí kapitolu autorka věnuje otázce výše náhrad ve specifických případech, a to konkrétně náhrady nemajetkové újmy poškozených při úmrtí blízké osoby způsobeném trestným činem. Kapitola obsahuje základní přehled aktuálně platné judikatury věnující se těmto otázkám, jež představuje určující vodítko pro běžnou rozhodovací praxi obecných soudů na nižších stupních.

V rámci kapitoly čtvrté je čtenář seznámen s několika reálnými příklady z praxe autorky – advokátní koncipientky – ať už v postavení obhájce obviněného či zmocněnce poškozených. Účelem této části práce je názorně představit procesní postup v běžném adhezním řízení a současně rozhodovací praxi a tendenci obecných soudů, zejm. pak co se týče výše přiznávaných náhrad.

Poslední, pátá, kapitola obsahuje několik autorčiných návrhů na zdokonalení právní úpravy týkající se představené problematiky, včetně vysvětlení a zdůvodnění navržených změn.